

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๐๘

ปลดแอกปลดภาระ

วิธีฟังเทศน์ที่ถูกต้องและปรากฏผลประจักษ์ใจในขณะที่ฟังเทศน์ โปรดได้ตั้งจิตไว้เฉพาะหน้า ไม่ต้องทำความสำคัญกับภายนอก แม้ที่สุดกับท่านผู้เทศน์ การตั้งจิตไว้เฉพาะหน้า จึงเป็นเช่นเดียวกับภาชนะที่เราตั้งไว้สำหรับรองน้ำ หงายปากขึ้นแล้วตรงช่องที่น้ำจะไหลลง เราไม่ต้องเคลื่อนย้ายไปที่ไหน น้ำจะไหลลงมาที่นั่นแล้วสามารถจะทำภาชนะนั้นๆ ที่ตั้งไว้แล้วด้วยดีให้เต็มได้ด้วยน้ำ การฟังเทศน์ที่จะให้ปรากฏมีอานิสงส์ตามที่ท่านกล่าวไว้ ๕ ประการ ก็มีลักษณะเช่นนั้นเหมือนกัน คำสุดท้ายแห่งอานิสงส์ของการฟังเทศน์ท่านว่า จิตผู้ฟังธรรมย่อมผ่องใสในขณะนั้น

ธรรมะที่เข้าไปสัมผัสกับใจของเราในขณะที่เราฟังเทศน์นั้น เปรียบเหมือนกับน้ำที่สะอาดเข้าไปชะล้างสิ่งสกปรกให้กลายเป็นของสะอาดขึ้นมาได้ ใจเมื่อได้รับสัมผัสจากธรรมซึ่งเป็นเครื่องชะล้างอยู่เสมอ อย่างน้อยก็หยั่งเข้าสู่ความสงบเยือกเย็นมากกว่านั้นก็มีความฉลาดแยกคายขึ้นภายในจิตใจของตน ที่ท่านเรียกว่าปัญญา

ในครั้งพุทธกาลเราเคยทราบในตำรามีจำนวนไม่น้อย ว่าท่านผู้ฟังได้สำเร็จมรรคผลเป็นชั้นๆ ขึ้นไป บางท่านสำเร็จถึงขั้นพระอรหันตภูมิก็มี นี่เกิดขึ้นจาก ๑ ท่านได้ปฏิบัติปรับปรุงจิตใจของท่านมาอย่างเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งมีปัญญาเฉลียวฉลาดและอยู่ในขั้นที่จะแก้ไขตนได้ในขณะนั้นด้วย และท่านที่ได้อบรมมาพอสมควร คือด้วยข้อปฏิบัติตัดจิตใจของตน เวลาฟังพระองค์ท่านทรงโปรดก็ได้คิดเครื่องแก้ไขจิตใจของตนไปเป็นขั้นๆ เพราะขณะที่ฟังท่านมีความสนใจอยู่เฉพาะบทธรรมที่เต็มไปด้วยเหตุผล และธรรมทั้งหมดที่ท่านชี้แจงแสดงไป ล้วนแล้วแต่แสดงเรื่องของเราทั้งนั้น แม้ท่านจะปรินิพพานแล้วศาสนธรรมยังเหลือมาถึงพวกเรา ไม่ได้สาบสูญไปที่ไหนเลย

โปรดได้ทราบว่าธรรมะทั้งหมดในครั้งพุทธกาล ที่ทรงแสดงแก่พุทธบริษัททั้งหลาย กับธรรมะที่เราทั้งหลายได้ฟังอยู่ทุกๆ วันนี่ มีขณะนี้ เป็นต้น ก็โปรดได้ทราบว่าเทศน์เรื่องของเรา แม้ท่านจะแสดงเรื่องของคนอื่นก็เช่นเดียวกับแสดงเรื่องของเรา พูดถึงเรื่องทุกข์เราก็มี พูดถึงเรื่องสุขก็ถูกตัวของเรา เพราะเราก็เคยผ่านมาแล้วเช่นกัน พูดถึงเรื่องความบกพร่องขาดเขินก็ถูกตัวของเรา พูดถึงเรื่องความมั่งคั่งสมบูรณ์ก็ถูกเรา เพราะเราย่อมจะมีความมั่งคั่งสมบูรณ์เป็นบางครั้งบางคราวหรือเสมอมาเหมือนกัน ฉะนั้นเมื่อท่านแสดงถึงเรื่องสุขเรื่องทุกข์ เรื่องได้เรื่องเสีย เรื่องดีเรื่องชั่ว เรื่องเศร้าโศกเรื่องเพลิดเพลิน เรื่องรักเรื่องชัง เรื่องโลกเรื่องโกรธเรื่องหลงทั้งหมด จึงมาถูกกับเราทุกๆ ท่าน ไม่ได้ผิดไปแม้แต่รายเดียว

เมื่อเป็นเช่นนั้นธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จึงจัดว่าเป็นธรรมะที่ถูกต้องกับโลกทั่วๆ ไป ไม่เคยสอนโลกให้ผิดจากเป้าหมายทั้งที่เป็นฝ่ายถูกและฝ่ายผิดเลย จนกระทั่งถึงสัตว์เดรัจฉาน หากเขามีความรู้สึกละแวกและมีความเฉลียวฉลาด รู้จักสมมุติดีชั่ว เช่นเดียวกับเราแล้ว สัตว์เดรัจฉานเขาอาจจะได้รับผลประโยชน์จากศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเช่นเดียวกับพวกเรา แต่นี่เพราะเขาเป็นชาติที่อภัพ อภัพทั้งอำนาจวาสนาในเวลาที่เขาทรงอรรถภาพความเป็นสัตว์อยู่ อภัพทั้งความรู้ความฉลาดในสมมุตินิยมที่มนุษย์ใช้ และศาสนธรรมที่พระองค์เจ้านำมาแสดง เขาไม่รู้เรื่องรู้ราว เขาไม่ทราบว่บาปบุญเป็นยังไง ดีชั่วเป็นยังไง สุขทุกข์เป็นยังไง ในคำสอนที่พระองค์ท่านแสดงออกมา ทั้งๆ เขาก็มีอยู่ทั้งหมดในเรื่องเหล่านี้เช่นเดียวกับมนุษย์เรา

เมื่อเป็นเช่นนั้นศาสนธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จึงสมควรจะเป็นธรรมะที่เป็นที่พึ่งของสัตว์ได้ พระพุทธเจ้าก็เป็นผู้ควรจะเป็นศาสดาของโลกได้ เพราะอำนาจแห่งธรรมของพระองค์ท่านที่แสดงออกไป ไม่ผิดจากความมีความเป็นอยู่ของสัตว์ทั้งหลาย แสดงไปที่ไหนถูกทั้งนั้น ไม่ผิด จะแสดงไปทางซ้ายเพื่อให้บรรดาพุทธบริษัททั้งหลายได้เห็นโทษแห่งความชั่วก็ถูกต้อง จะแสดงทางความดีให้ได้เห็นเป็นเครื่องดูดีมีจิตใจและให้มีแก้ไขเพื่อจะบำเพ็ญความดีก็ถูกต้อง ไม่มีแง่ไหนผิด และไม่มีธรรมข้อไหนที่จะเป็นข้าศึกต่อโลกตลอดมาจนถึงปานนี้

ไม่ว่าจะเป็นฆราวาส ไม่ว่าจะเป็นนักบวช ไม่ว่าจะเป็นคนชาติชั้นวรรณะไหนๆ ย่อมเป็นผู้จะต้องได้รับความสุขความทุกข์ ความบกพร่องขาดเขินเช่นเดียวกันหมด เพราะเป็นผู้มีกิเลสเครื่องก่อกวนด้วยกัน ก็ธรรมะเป็นเครื่องที่จะแก้สิ่งที่ขัดข้องของบรรดาสัตว์ทั้งหลาย เมื่อแสดงลงที่ไหนจึงถูกตั้งแต่เรื่องของสัตว์ที่เป็นอยู่ทั้งนั้น ท่านผู้ฟังจึงควรน้อมเข้ามาสู่ตนเสมอ ไม่ว่าท่านจะเทศน์ออกข้างนอกหรือจะเทศน์เข้ามาข้างใน ไม่ว่าท่านจะเทศน์เรื่องของใครหรือของสัตว์ตัวใด ไม่ว่าท่านจะเทศน์เรื่องโลกใดหรือสิ่งใด โลกนั้นสิ่งนั้นสัตว์นั้นบุคคลนั้นมีลักษณะคล้ายคลึงหรือเช่นเดียวกันกับเรา ในเรื่องความสุขทุกข์ได้เสีย

ผู้สามารถปฏิบัติตามพระโอวาทของท่าน และตามเทศตามวัยของตนก็ย่อมไม่เสียทีและไม่ไร้ผล ยังจะเป็นผลประโยชน์เป็นเครื่องตอบแทนขึ้นเฉพาะหน้าหรือเป็นลำดับๆ ไปตามแต่เหตุที่เราดำเนินสืบต่อ และได้มากน้อยแค่ไหน คำว่าธรรมหรือธรรมะเป็นกลางๆ ถ้าจะเทียบก็เหมือนกับสมบัติซึ่งมีอยู่ในโลกนี้ เมื่อใครเป็นผู้หามาได้ ผู้นั้นก็ครองกรรมสิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นสมบัติประเภทใด ผู้นั้นย่อมมีกรรมสิทธิ์ในสมบัติประเภทนั้นๆ โดยสมบูรณ์ ธรรมะไม่ว่าส่วนน้อยส่วนมากที่ผู้บำเพ็ญได้เป็นกรรมสิทธิ์ของตน ก็ย่อมจะเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์อันสมบูรณ์ในธรรมะประเภทนั้นๆ เหมือนกัน

คำว่าเสรีภาพที่ได้สนทนากันผ่านมาเมื่อสักครู่นี้ เมื่อแยกเข้ามาสู่ธรรมแล้ว ธรรมทั้งหมดเป็นเสรีภาพธรรม ผู้ปฏิบัติตามธรรมะซึ่งเป็นเสรีภาพโดยหลักธรรมชาติแล้ว ย่อมจะได้รับเสรีภาพเป็นลำดับๆ ไป ที่เราทั้งหลายไม่ได้เป็นเสรีภาพภายในตัวเอง ก็เนื่องจากเรายังไม่เข้าใจที่จะปฏิบัติต่อสิ่งบีบบังคับเราเอง แม้ที่สุดหน้าที่การงานซึ่งเราเคยทำ ส่วนที่เคยทำนั้นก็ยกไว้ แต่จิตใจของเราเมื่อไม่มีธรรมะซึ่งเป็นอุบายที่จะให้รอบคอบต่อหน้าที่การงานของตน การงานนั้นๆ ก็กลับมาบีบบังคับเราได้ ทั้งๆ ที่การงานนั้นไม่รู้ภาษาอะไร แต่เราเสียเองเป็นผู้มีหน้าที่และรู้เรื่องราวที่จะทำกิจการงานนั้นๆ แต่แล้วก็เกิดความกังวลและความเดือดร้อนเพราะการงานของตนอย่างนี้ ท่านเรียกว่าเราไม่ได้รับเสรีภาพในการงานของเรา เพราะเราไม่รอบคอบ

ธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ว่าเสรีภาพนั้น คือให้ความเสมอภาคในหน้าที่การงาน และให้ความเสมอภาคสำหรับผู้ทำถูกต้องตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า ยกตัวอย่างใกล้ๆ เช่นกิเลสตัณหาอาสวะทุกประเภทนี้เป็นฝ่ายบีบบังคับหรือบีบบังคับจิตใจของเรา ถ้าเรายังไม่สามารถแก้ออกได้ ยังเหลืออยู่มากน้อย สิ่งนั้นก็ต้องเป็นเครื่องบีบบังคับเรื่อยไป เราก็ยังเป็นอิสรภาพอย่างสมบูรณ์ไม่ได้ แต่ก็ยังดีกว่าคนที่ไม่ได้บำเพ็ญหรือแก้ไขสิ่งที่บีบบังคับนั้นเสียเลย

วิธีที่เราอบรมจะเป็นงานประเภทไหนที่ว่าป็นงานที่ชอบ ที่ท่านให้ชื่อว่าเป็นบุญ เป็นกุศลแล้ว งานประเภทนั้นๆ แลเป็นงานที่จะเป็นไปเพื่อปลดแอก คือเครื่องบีบบังคับจิตใจของเรา ที่ท่านกล่าวประณามเสมอ ซึ่งเราทั้งหลายก็ได้ยินกันอยู่จนชินหูว่า ความโลภ ความโกรธ ความหลงเหล่านี้ ล้วนแล้วตั้งแต่เป็นเครื่องบีบบังคับเรา แม้เราจะโกรธให้เขา เราถือว่าเป็นความดีสำหรับเรา แต่แล้วเราก็เป็นผู้ร้อน ไม่ร้อนไม่โกรธให้เขา ความโกรธนี้ก็แสดงผลให้เราเดือดร้อน

ความโลภเมื่อไม่รู้จักเมืองพอดิ ก็เป็นเครื่องบีบบังคับจิตใจของเรา ให้มีความทะเยอทะยาน ของตนมีเท่านี้แล้วอยากได้ของคนอื่นมาเพิ่มเติม เสาะแสวงหาโดยวิธีต่างๆ โดยวิธีคด วิธีโกง แล้วแต่จะได้มาด้วยวิธีใด ไม่ได้คำนึงถึงหัวใจของเขา แต่ขอให้สมกับใจของเราที่ต้องการแล้วเป็นพอ เหล่านี้เราจะถือว่าเป็นความสุขก็ไม่ได้ เพราะเป็นเครื่องบีบบังคับจิตใจให้เป็นไปตามทางไม่ชอบ ได้มาแล้วก็เดือดร้อนทั้งสองประเภทนี้ เพราะอำนาจแห่งความหลงนั่นเองเป็นตัวเหตุ ความหลงก็หลุดลากไป นี่ท่านก็เรียกว่าเป็นเครื่องหลุดลากหรือบีบบังคับอันหนึ่ง สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ทำจิตใจของเราไม่ให้เป็นอิสระเสรีได้

พูดถึงเรื่องความโกรธหรือความโมโห ไม่ใช่เป็นสิ่งที่เพิ่มอำนาจวาสนา แต่เป็นสิ่งที่ทำอำนาจวาสนาให้อับเฉาลงไป คนผู้ที่ชอบโกรธมากๆ ไปที่ไหนตนเองก็

เดือดร้อน คนอื่นก็เดือดร้อน ความโกรธทำนองนี้ให้ชื่อว่าเป็นไฟ ธรรมดาต้นไฟอยู่ที่ไหนความร้อนก็ต้องอยู่ที่นั่น ก่อนจะโกรธให้คนอื่นเขาได้รับความเดือดร้อน ตนผู้เป็นต้นไฟก็ต้องเดือดร้อนก่อนเขา แต่ตัวเองไม่ทราบว่าการโกรธนั้นเป็นต้นไฟ เกิดขึ้นที่หัวใจและเผาผลาญตนเองก่อนแล้วจึงลุกลามไปหาคนอื่น แล้วทำให้คนอื่นได้รับความเดือดร้อนด้วย พระพุทธเจ้าท่านจึงประณามและพยายามขับไล่ไสส่งออกหนีให้หมด เมื่อความโกรธนี้หมดไปแล้วตนเองก็อยู่สบาย จิตที่มีความโกรธเค้นต่อคนอื่นก็กลายเป็นความเมตตาหรืออ่อนโยนต่อตัวเองและคนอื่นไปได้

ความรู้สึกอันนี้มีความเปลี่ยนแปลงได้เพราะมีสิ่งแทรกซึม เมื่อสิ่งแทรกซึมผลัดกันให้เป็นไปอย่างไร จิตใจก็ย่อมเป็นไปเช่นนั้น เพราะฉะนั้นธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า จึงเป็นธรรมชาติอันหนึ่งที่จะพยายามขับไล่สิ่งทั้งหลายเหล่านี้ให้หมดไป ธรรมะไปถึงไหนความร้อนก็ไปถึงนั้น เราบ่าเพ็ญธรรมะไปถึงขั้นไหน ได้มากเท่าไร ความร้อนก็มากถึงขั้นนั้นในบุคคลผู้นั้น เช่นเราได้ให้ทาน ทานจะมากหรือน้อย ก็รู้สึกว่ามีความร้อนภายในใจ ว่าเราได้ให้ความสุขแก่คนอื่น นอกจากนั้นบุญกุศลที่จะเป็นความสุขย้อนหลังกลับมาหาเราก็กยังมี

คนอื่นที่ได้รับการให้จากเรา สิ่งที่ให้ไปนั้นเขาก็เอาไปทำประโยชน์ให้ได้รับความสุข จะให้ข้าวหรือให้น้ำ หรือให้เสื้อผ้าให้วัตถุสิ่งใดก็ตามซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของเรา แล้วสละกรรมสิทธิ์นั้นให้คนอื่นให้เขาได้รับความสุข เขาก็ย่อมคิดเห็นบุญเห็นคุณเรา แล้วส่ออหิยาศัยของเราว่าเป็นผู้มีน้ำใจอันกว้างขวาง ใจของเราที่มีความยิ้มแย้มแจ่มใส คนที่มีทานหรือเป็นผู้หนักในทาน ไปที่ไหนไม่ค่อยจะอดอยาก หมู่มิตรก็มาก ไปที่ไหนแทนที่จะขัดข้องขาดเงินก็ไม่ขาดเงิน

คนที่มีทานภายในใจหรือมีการสละเป็นนิสัยของใจ ไปที่ไหนไม่ตาย แม้จะไม่มีมากแต่ก็ไม่จน เพราะอำนาจแห่งทานที่ตนให้ไปแล้วนั้นแล เป็นอานิสงส์ตามรักษาผู้นั้น แต่คนที่ชอบเห็นแก่ตัวมีความตระหนี่เหนียวแน่นเป็นกำลัง แม้ที่สุดเพื่อนก็คบค้าสมาคมไม่ติด เพราะเป็นคนเห็นแก่ตัวข้างเดียว ธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่ท่านสอนว่าทาน ๆ นี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ

เพราะโลกที่อยู่ด้วยกันได้เป็นปีกแผ่นแน่นหนานั้น ย่อมอาศัยการสละเป็นของสำคัญ เช่นลูกที่เกิดขึ้นมาจากพ่อแม่อย่างนี้ต้องได้รับการสละจากพ่อแม่เสมอ สละมาเป็นลำดับ สละมาตั้งแต่เลือดเนื้อ สละทรัพย์สมบัติ สละชีวิตจิตใจ สมบัติทุกประเภท สละเพื่อลูกทั้งนั้น นับตั้งแต่ข้าวป้อนน้านมมา นับแต่จำนวนน้อยจนถึงจำนวนมาก ตลอดถึงลูกมีความเติบโตขึ้นมา จนรักษาตัวคุ้มและมีทางหากินได้แล้ว พ่อแม่จะค่อยรามือไปหน่อย ลูกกับพ่อแม่ที่อยู่ด้วยกันได้ก็เพราะอำนาจแห่งการสละ คนที่อยู่ด้วยกัน

ได้ก็เพราะอำนาจแห่งการเสียดละ สัตว์เดรัจฉานที่อยู่ด้วยกันได้เป็นหมู่เป็นพวกก็ เพราะความเสียดละ เพราะฉะนั้นคำว่าทานจึงเป็นรากฐานของโลกอันสำคัญ

หากว่าโลกนี้ได้ขาดทานไปเสีย ระหว่างพ่อแม่กับลูกก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ ระหว่าง เพื่อนฝูงก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ ระหว่างญาติต่อญาติก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ ระหว่างพระกับโยมก็ อยู่ด้วยกันไม่ได้ สัตว์ด้วยกันที่เป็นหมู่เป็นพวกก็อยู่ด้วยกันไม่ได้ ไม่มีสัตว์ตัวใดที่จะ อยู่ด้วยกันได้ เมื่อขาดการเสียดละเสีย การเสียดละเพื่อผลประโยชน์แก่ผู้อื่นนั้นท่าน เรียกว่าทาน แปลว่าการให้ สัตว์เขาก็มีพ่อแม่ต้องอาศัยพ่อแม่เป็นที่อยู่ที่กิน เป็นที่ อาศัยทุกสิ่งทุกประการ ทานจึงเป็นรากฐานสำคัญสำหรับโลก

พระพุทธเจ้าจะได้ตรัสรู้ก็ทานบารมีวางขึ้นเป็นข้อต้น ทานมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย จนกลายเป็นมหาทาน ถึงกับเขาได้ขับไล่ไสส่งพระองค์นี้ในคราวเป็นพระเวสสันดร ถึงเขาจะขับไล่ก็เป็นความผิดของเขา ไม่ใช่เป็นความผิดของพระเวสสันดรที่ให้ทานแล้ว ให้ไร้ผลไปเสีย หากว่าพระเวสสันดรให้ทานได้ไร้ผลไปเสียตามโลกเขาตำหนิติโทษนั้น แล้ว ก็คงไม่เป็นพระพุทธเจ้าและมาสอนพวกเราทั้งหลายว่า จงเป็นผู้มีความยินดีใน ทานและให้ทานมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ คำว่าทานบารมี พระพุทธเจ้าเมื่อได้ตรัสรู้แล้ว ต้องตัดออก ทานบารมีที่จะมาสอนพวกเรานี้ก็สอนไม่ได้เพราะไร้ผล เป็นไปตามความ ตำหนิติชมของบ้านเมือง

แต่นี้ไม่ใช่เป็นเช่นนั้น เพราะทานนี้เป็นรากฐานสำคัญ เช่นเดียวกับมนุษย์คน หนึ่ง ถ้าถอดดวงชีวิตคือหัวใจนั้นออกเสีย จะเป็นคนชาติชั้นวรรณะหรือเพศใดก็ตาม จะคงความเป็นมนุษย์หญิงชายอยู่ไม่ได้ เขาเรียกว่าคนตายกันทั้งนั้น นี่ถ้าเราถอดทาน ออกเสียจากโลกนี้ โลกนี้ก็จะตั้งตัวอยู่ไม่ได้เหมือนกัน ดังที่เห็นใกล้ๆ ก็อย่างพวกเรา ทั้งหลายที่อยู่ด้วยกัน ณ บัดนี้ ไม่ทราบที่บ้านของท่านผู้ใดอยู่ที่ไหน ต่างคนต่างอยู่ ไม่ทราบว่ไกลหรือใกล้ไหนยังมีความสนิทสนมกลมกลืนกันได้ แล้วสนิทสนมมาก ยิ่งกว่าสนิทสนมผู้ใดๆ เพราะอำนาจแห่งธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้ความ ร่มเย็น ถึงกับฝากเป็นฝากตายฝากชีวิตจิตใจกันได้ มีความไว้วางใจกันได้ที่สุดสำหรับผู้ ถือธรรมะด้วยกัน

เราจะเห็นได้อย่างพวกเราทั้งหลายที่อยู่ด้วยกัน ณ บัดนี้ ถ้าเป็นผู้อื่นมารวมกัน อยู่อย่างไม่ได้เกี่ยวกับด้านธรรมะแล้วต้องระเวียงระวังกัน เอาสิ่งของไว้ที่ไหนก็กลัวจะ ฉกจะลักไว้ใจกันไม่ได้ มีเงินอัฐหนึ่งไพหนึ่งก็ต้องได้ระมัดระวังรักษา นี่ไม่เป็นเช่นนั้น ฝากเป็นฝากตายกันได้ทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นความไว้วางใจหรือตายใจกันก็ได้ทั้งนั้น นี่ อำนาจของธรรมะมอบความไว้วางใจให้บุคคลได้สำหรับผู้ถือธรรมะ ไม่มีความระแวง ซึ่งกันและกัน เราจะเห็นได้ชัดๆ ว่าธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้ามอบความ

ไว้วางใจให้แก่ผู้ปฏิบัติธรรมได้มากน้อยแค่ไหน เราจะเห็นท่านผู้ที่สนใจในธรรมะ ปฏิบัติตามศาสนธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า มีความสนิทสนมกันได้อย่างแนบแน่นทีเดียว ผิดกับประเภทอื่นๆ คนเราที่มีการคบค้าสมาคมกันธรรมดาอย่างนี้ ต้องมีการระมัดระวังหรือระแวงซึ่งกันและกัน แต่คนที่มีความสนิทสนมกันในด้านธรรมะแล้ว เป็นที่ไว้วางใจกันได้อย่างเต็มที่ ฉะนั้นธรรมะจะแปลว่า ให้ความไว้วางใจก็ได้ นั่นเป็นเรื่องภายนอก

ที่นี้ย้อนเข้ามาเรื่องภายในใจของตนเอง สิ่งใดที่ยังไม่เป็นที่ไว้วางใจของเรา สิ่งนั้นธรรมะยังซึมซาบเข้าไปไม่ถึง ยังแก้ไม่ได้ เช่นความโลภ นี่เป็นข้าศึกอันหนึ่งเมื่อธรรมะยังแก้ไม่ได้ ยังเหลืออยู่ขนาดไหน ความโลภนั้นก็จะต้องเป็นภัยต่อเราและเป็นทีระวังอยู่เสมอ ความโกรธถ้าเรายังแก้ไม่ได้มากน้อย ยังเหลืออยู่แคไหนก็ต้องได้ระวัง ไม่เช่นนั้นมันจะโกรธให้คนอื่น คบกับคนใดก็พูดไม่ถูกอกอกใจ ผิดหูสักริดนึ่งก็คอยจะแสดงความโกรธให้เขา ต้องระวังตัวอยู่เสมอ ถ้าเป็นสัตว์ก็เป็นสัตว์ที่ดุร้าย ต้องล่ามโซ่ไว้ไม่เช่นนั้นจะเที่ยวกัดเขา ถ้าเป็นคนก็เป็นคนที่ดุร้ายต้องระวังเสมอ จะพูดกับหมู่กับเพื่อนไม่เพียงแต่ตัวระวัง หมู่เพื่อนก็ยังต้องระวังเพราะกลัวคนนั้นเขาจะโกรธ เพราะเขาเป็นคนขี้โกรธ นั้นต้องระวัง แต่ผู้ที่ระวังตัวจะโกรธให้เขา นี่นับว่าเป็นผู้ที่อยู่

เพียงเท่านั้นเราก็พอทราบได้ว่าความโกรธอันนี้เป็นภัย เพราะธรรมะยังซึมซาบเข้าไปไม่ถึงอย่างเต็มที่ แต่เพียงด้อยลงก็ยังมี การด้อยลงได้นั้นเพราะอำนาจของธรรมะ จะด้อยลงด้วยวิธีกดขี่บังคับก็ยังมี ดีกว่าที่เราจะปล่อยให้เป็นไปตามอำเภอใจให้เขาถูกลามไปไม่มีเขตมีแดนเสียอีก ถ้าผู้ที่ได้บำเพ็ญคุณงามความดีอบรมตนจนธรรมะมีในใจ สามารถซึมซาบเข้าไปถึงความโลภความโกรธอันนั้น และขับไล่สิ่งเหล่านี้ออกไปได้อย่างเต็มที่แล้ว ความโลภก็ไม่ต้องระวัง ความโกรธก็ไม่ต้องระวัง แม้เขาจะโลภเอาของเรา เราก็ไม่เสียใจ เราก็ทราบได้ชัดๆ ว่านั่นเขาโลภ ไม่ใช่เราเป็นคนโลภ เขาโกรธให้เรา เราก็ทราบชัดๆ ว่านั่นเขาโกรธให้เรา แต่เราไม่ได้โกรธให้เขา เราก็ไม่มีความเสียหายอะไร นั้น

พูดถึงเรื่องความหลง นี่ก็เป็นข้าศึกอันหนึ่ง คำว่าหลงนี้มีทั้งหยาบทั้งกลางทั้งละเอียด ถ้าหลงมากๆ ลืมมากๆ ก็กลายเป็นคนเสียสติไปเลยเพราะขาดสติ ถ้าหลงธรรมดาสามัญของเรานี้ ท่านก็เรียกว่าความหลง นี่เป็นความหลงธรรมดาสามัญ ความหลงในธรรมอันส่วนละเอียดก็เคยได้อธิบายให้ท่านผู้ฟังได้ทราบหลายครั้งแล้ว แต่เมื่อสรุปความแล้วความหลงนี้ท่านก็เรียกว่าเป็นภัยอันหนึ่ง เมื่อธรรมะยังไม่ซึมซาบจนสามารถจะขับไล่ออกได้ อันนี้ก็ต้องได้ระวัง ไม่เช่นนั้นเดี๋ยวจะหลงไปตามเรื่องนั้น หลงไปตามเรื่องนี้ เขาว่าดีก็จะหลงไปตาม เขาว่าชั่วก็จะหลงไปตาม เขาว่าอะไรดีก็จะหลง

ไปตามเขมต เลยกลายเป็นคนหลักลอย ไม่มีที่ยึดที่หมาย เป็นคนเชื่อง่ายโดยปราศจากเหตุผล เมื่อหลงเอาமாக ๆ มันเป็นอย่างนั้น ใครว่าอะไรที่ไหนก็ดีทั้งนั้น ๆ เลยกหาเงื่อนไขต้นเงื่อนปลายไม่ได้ และหาหลักฐานไม่ได้แต่คอยจะเชื่อเขาอยู่รำไป แต่ไม่ได้เรื่อง นี่ก็เรียกว่าความหลง

เมื่อเราได้นำธรรมะเข้ามา คือหลักเหตุผลมาไตร่ตรองดูว่าควรเชื่อหรือไม่ควรเชื่อ ฟังให้ตีพิจารณาให้ชัด ไตร่ตรองดูเหตุผลตามสมควร เห็นว่าจะควรเชื่อตามหรือไม่เชื่อตามแล้วนั้นแลทำลงไป จะไม่ค่อยมีความผิดพลาด โดยมากที่ทำความผิดพลาดให้ตนได้รับความเดือดร้อนเสมอ นั้น เพราะเข้าใจว่าตนทำถูกต้องและไม่พินิจพิจารณา ผลแสดงขึ้นมาไม่เป็นไปตามจำนงของตนที่ว่าถูกต้อง เพราะเราทำผิดพลาดต้องแสดงผิดขึ้นมาแล้วก็ย้อนกลับมาให้ตนได้รับความทุกข์ นี่ก็เกิดขึ้นเพราะอำนาจแห่งความหลง

ความหลงนี้จะดับไปได้ก็เพราะอำนาจแห่งธรรม ปัญญาธรรมก็เรียก วิจยธรรมก็เรียก นำมาใคร่ครวญ เราจะทำอะไรไม่ว่าทางโลกทางธรรม ไม่ว่าจะการไปการมา ไม่ว่าจะเกี่ยวกับหมู่เพื่อนมากน้อย ไม่ว่าจะเกี่ยวกับเราหรือกับงานโดยเฉพาะ เราต้องนำปัญญามาใช้เสมอ เรื่องความโง่เขลาเบาปัญญา ก็จะค่อยลดน้อยถอยลงไป และเป็นนิสัยคนมีวิจยธรรม เรื่องอะไรต้องมีปัญญาออกหน้าเสมอ ไม่เอาความหลงนั้น ออกเป็นโล่หรือเป็นหัวหน้าจุดลากเราไป เราก็จะไม่ได้รับความทุกข์ ได้เสวยผลคือความเดือดร้อนแก่ตนเองอยู่รำไป

เมื่อสรุปความหลงแล้วความหลงนี้ท่านก็เรียกว่าเป็นข้าศึก เมื่อธรรมะได้ซึมซาบเข้าไปถึงไหน ความหลงก็น้อยลง จนสามารถขับไล่ความหลงได้ออกหมดจากจิตใจแล้ว โลกก็ไม่ต้องระวัง โกรธก็ไม่ต้องระวัง หลงก็ไม่ต้องระวัง มีแต่ความเย็นอกเย็นใจ นี่ท่านเรียกว่าเสรีภาพอันสมบูรณ์ในทางภายใน ผู้ใดเป็นผู้สามารถปฏิบัติตนได้กลายเป็นผู้มีเสรีภาพอันสมบูรณ์ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีข้าศึกภายใน ทั้งข้าศึกภายนอกก็ไม่มีสะพานที่จะติดต่อกันให้เกิดความยุ่งเหยิงแก่ตนเอง ต่างอันก็ต่างอยู่ วางไว้ตามสภาพความเป็นจริง

อ้าว รูปจะมีมากน้อยเต็มแผ่นดินก็สักแต่ว่ารูป ไม่ว่าจะรูปสัตว์รูปบุคคล รูปพัสดุสิ่งของ รูปหญิงรูปชาย รูปต้นไม้ภูเขา รูปอะไรก็แล้วแต่ เห็นสภาพตามความจริงไปหมด นี่ก็เรียกว่าเสรีภาพ มอบไว้ตามคติธรรมตาของเขา ไม่ไปกดขี่บังคับ ไม่ไปเยินยอสรรเสริญเขา เขามีขันธ์ห้าก็ขันธ์ห้าอยู่อย่างนั้นตั้งแต่เรายังไม่เกิด สภาพเหล่านี้เคยมีมาตั้งแต่กาลไหน ๆ เสียงก็เหมือนกัน เรื่องเสียงดีเสียงชั่ว เสียงสรรเสริญเสียงนินทา มันเป็นเรื่องของมีอยู่ประจำโลก เมื่อรู้ตามเป็นจริงในสิ่งทั้งหลายนี้ด้วยปัญญาแล้ว

เสียงก็ไม่ใช่ภัยแก่ตัวเรา เราก็ไม่ไปเกาะเกี่ยว ตีฉินนินทาหรือชมเชยเสียงเหล่านั้น เพราะเรารู้ตามเป็นจริง รสเครื่องสัมผัสก็เหมือนกัน เย็นร้อนอ่อนแข็ง ตลอดถึง อารมณ์คือความปรุงได้แก่สังขารเกิดขึ้นภายในใจ เมื่อปัญญามีความรอบคอบแล้ว สังขารที่คิดขึ้นมาก็เป็นแต่เพียงขั้นเท่านั้น ไม่ได้เป็นบาปเป็นบุญ ไม่ได้เป็นเรื่อง ความโลภ ความโกรธ ความหลง เหมือนอย่างแต่ก่อน เลยกลายเป็นขั้นส่วนๆ ไป เสีย

รูปเป็นขั้นประเภทหนึ่งก็รู้ตามเป็นจริง เวทนาเป็นขั้นประเภทหนึ่งก็รู้ตาม เป็นจริง สัญญาความจำก็ใช้ไปอย่างนั้นก็รู้ตามเป็นจริง ไม่มีติดมันถึมันในรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณว่าเป็นตนเป็นของตนว่าเป็นเราเป็นของเราเป็นของเขา ปล่อย ไว้ตามสภาพที่ท่านเรียก ยถาภูต ญาณทสฺสนิ ให้ความเสมอภาคทั้งสภาพภายนอก ให้ความเสมอภาคทั้งรูปรูปร่าง เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณของตน ให้ความเสมอภาคทั้ง เรื่องของใจ ไม่ได้กดขี่บังคับให้เป็นอะไรต่อไปอีกเพราะเป็นใจที่บริสุทธิ์เต็มที่แล้ว นี้ แลท่านเรียกว่าธรรมเสมอภาคเต็มส่วน หรือความเสมอภาคอย่างสมบูรณ์ในตัวเอง

ไปที่ไหนก็ไม่มีภัยมีเวรเพราะตนไม่มีเชื้อแห่งภัยเวรอยู่ภายในใจ ไปที่ไหนก็ไม่ โลก ไม่โกรธ ไม่หลง ไม่รักไม่ชัง ไม่ฟุ้งเพื่อเห่อเหิม ไม่หตหุ มีความอาจหาญร่าเริงอยู่ ด้วยความบริสุทธิ์ใจของตนเอง ที่ได้ชำระแล้วด้วยธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า นี้ เรียกว่าธรรมะให้ความเสมอภาค ให้มาเป็นขั้นๆ อย่างนี้ เรียกว่าเสรีภาพคือความ สม่่าเสมอ เรื่องภายนอกก็เสมอ ไม่ตำหนิติโทษเขาว่าเป็นลุ่มๆ ดอนๆ เรื่องความเป็น ภายในของตนก็ให้ความสม่่าเสมอ ความบริสุทธิ์เป็นของคงที่ ไม่มีลุ่มๆ ดอนๆ นี้ท่าน เรียกว่าธรรมแท้ จะเรียกว่า.ธมฺโม ปทีโป..ก็ได้

คือความสว่างไสวภายในจิตใจทั้งวันทั้งคืน ยืนเดินนั่งนอน ไม่ได้ละบทบาทแห่ง ความเป็นเช่นนั้น นี้เป็น.ธมฺโม ปทีโป ของผู้บำเพ็ญกลายเป็นสมบัติของตนอย่างเต็มที่ แล้ว ถ้าจะกล่าวว่าพุทธโธก็คือความรู้อันบริสุทธิ์ดวงนี้เองเป็นพุทธโธของเรา ถ้าจะกล่าว ว่าธัมโมก็คือ.ธมฺโม ปทีโป คือความหมจดจดแห่งธรรมะ ซึ่งอาศัยอยู่กับพุทธโธที่บริสุทธิ์ แล้วโดยจุดนี้ ถ้าจะว่าสังฆโมก็คือเจ้าของผู้ทรงไว้ซึ่งพุทธะกับธรรมะทั้งสองดวงนี้ เมื่อ รวมเข้าแล้วก็เป็แห่งเดียว จะว่าพุทธโธอันใดธรรมะก็อันนั้น จะว่าธรรมะอันใดสังฆะก็ อันนั้น เมื่อรวมเข้าแล้วเป็นทองแห่งเดียว คือทองอันล้ำค่า ได้แก่ดวงใจที่บริสุทธิ์แล้ว ด้วยอำนาจแห่งการปฏิบัติธรรม

นี่เป็นธรรมฝ่ายผลเห็นประจักษ์กับท่านผู้บำเพ็ญ ไม่ว่าจะครั้งพุทธกาลไม่ว่าครั้งนี้ กิเลสถ้าได้แทรกสิงอยู่กับจิตใคร ไม่ได้ว่าจิตครั้งพุทธกาล จิตคนครั้งนั้นจิตคนครั้งนี้ ต้องเป็นเหตุให้เดือดร้อนวุ่นวายเหมือนกัน เมื่อความบริสุทธิ์ได้เข้าถึงจิตของผู้ใดแล้ว

ไม่ว่าจิตคนครั้งโน้นไม่ว่าจิตคนครั้งนี้ ต้องเป็นจิตที่บริสุทธิ์วิมุตติพระนิพพาน เหมือนกัน ธรรมให้ความเสมอภาคเช่นนี้ตั้งแต่ครั้งพระพุทธเจ้าตลอดมาถึงบัดนี้ และยังจะให้ความเสมอภาคแก่ท่านผู้ปฏิบัติเป็นลำดับๆ ตลอดกาลไหนแล้วแต่.ธัมมานุธรรมปฏิปันโน ถ้าผู้ปฏิบัติสมควรแก่ธรรม ผลจะพึงได้รับก็ต้องเป็นผลที่สมควรและเป็นสิ่งที่พึงพอใจแก่ตนเอง

ธรรมที่กล่าวมาทั้งหมดนี้โปรดได้ โอปนยิโก น้อมเข้ามาสู่ตัวของเราว่า ธรรมทั้งหมดนี้มีอยู่กับเรา ท่านพูดถึงเรื่องดีก็กระเทือนเรา พูดเรื่องชั่วก็กระเทือนเรา พูดเรื่องโลภ เรื่องโกรธ เรื่องหลงก็กระเทือนเรา พูดเรื่องธรรมะคือให้ความร่มเย็นแก่ตนเองก็กระเทือนเราผู้ปฏิบัติธรรม พูดถึงธรรมที่ให้เสรีภาพเป็นขั้นๆ เข้าไปก็ได้แก่เราผู้ปฏิบัติธรรมเป็นลำดับๆ อย่างนี้ ท่านพูดถึงธรรมให้ความเสมอภาคอย่างเต็มที่ ก็จะได้แก่เราผู้ที่ดำเนินให้ถึงขีดสุดคือวิมุตติพระนิพพานเช่นเดียวกับครั้งพระพุทธเจ้า

ดังนั้นขอให้ท่านพุทธบริษัททั้งหลาย และท่านที่เป็นนักใจบุญทั่วๆ ไปที่ได้มาศึกษาอบรมนี้โปรดได้สนใจในเรื่องของตัวเอง ธรรมะจะเป็นสมบัติของเราเป็นขั้นๆ ไปจนถึงขั้นอันสมบูรณ์แล้วเราจะได้ปลดแอกปลดภาระ กลายเป็นคนที่มีเสรีภาพภายในตนตลอดกาล

ในอวสานแห่งพระธรรมเทศนา ขอบุญญาคุณภาพแห่งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ จงตามคัมภีร์ครองท่านทั้งหลายให้มีความสุขกายสบายใจ และสะดวกในการบำเพ็ญคุณงามความดีโดยทั่วหน้ากันเทอญ

รับชมและรับฟังพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่
www.luangta.com หรือ www.luangta.or.th
 สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน *FM 103.25 MHz*
 และเครือข่ายทั่วประเทศ